fê¯ÿœÿ- fê¯ÿLÿæ ÓÀÿäæ H Sæþ-Óþ• œÿþ{;ÿ HÝÉæ{Àÿ ¨oæßtÿÀÿ µÿþLÿæ - FLÿ AœÿÉêÁÿœÿê

ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ତ୍ରିପାଠୀ

ଉତ୍କଟ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କଷାଘାତ ଓଡ଼ିଶାକୁ ବହୁଦିନରୁ କବଳିତ କରି ରଖିଛି । ସେଥିରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାର ନାନା ଉଦ୍ୟମ ଯଦିଓ ଜାରି ରହିଛି, ସେଥିରେ ଏଯାବତ୍ ସନ୍ତୋଷଜନକ ସଫଳତା ମିଳିଛି ବୋଲି କହିହେବ ନାହିଁ । ବରଂ ଧୀରେ ଧୀରେ ଏକଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠୁଛି ଯେ, ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଉଦ୍ୟମ, ଯୋଜନା ଏବଂ ତାର ସଫଳ ରୂପାୟନ ହିଁ ଏହି ଦାରିଦ୍ର୍ୟରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାର ଉପାୟ । ସୁତରାଂ ସେମାନଙ୍କର ବିକାଶ ଘଟାଇବାକୁ ହେଲେ ଜଳ, ଜମି ଓ ଜଙ୍ଗଲ ପରି ସମ୍ବଳଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ସୁବିଧାରେ ମିଳିପାରିବ ଏବଂ ସେସବୁ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିପାରିବ, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପୁଣି ନିଯୁକ୍ତି ତଥା ଉଦ୍ୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିନବ କୌଶଳ ଏବଂ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଭୃତି ସୃଷ୍ଟି କରାଗଲେ ତାହା ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନର ମାନକୁ ଉନ୍ନତ କରାଇବାରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବ ।

ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ବିକାଶ ସହ ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟର ସମନ୍ୱୟ ଉପରୋକ୍ତ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ଦିଗରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବ । ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଶର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ କରିବା ସହ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ବାସ୍ତବରେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇ ପାରିବ । ନିଜର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାଲାଗି ଦୁର୍ବଳ ବର୍ଗଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏଥିରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସୁଯୋଗ ରହିଛି । ସର୍ବୋପରି ସେମାନଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଭୂମିକାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ସହ ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ ତଥା ନାଗରିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ପାଇଁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବିପୁଳ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲେ ବିକାଶମୂଳକ ଯୋଜନାସବୁ ଉପର ସ୍ତରରୁ ଲଦି ଦିଆଯିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଲୋକମାନେ ନିଜେ ନିଜର ବିକାଶର ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ – ନିଜେ ହିଁ ନିଜର ସମୃଦ୍ଧି ଆଣି ପାରିବେ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜରିଆରେ ଗାଁର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନ ଜୀବିକାର ସୁରକ୍ଷା ଓ ସମୃଦ୍ଧି ଦିଗକୁ ନେଇ ଏକ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଆମ ରାଜ୍ୟ ଖଣିଜ ସଂପଦ ଓ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟରେ ଭରପୂର । ଆମ ପାଖରେ ପ୍ରଚୁର ଜଳ, ଉର୍ବର ମୃର୍ତ୍ତିକା, ଜଙ୍ଗଲ ସଂପଦ ଓ ସୁଦୀର୍ଘ ବେଳାଭୂମି ରହିଛି । ଏସବୁ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ପ୍ରଗତିର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ । ସୁତରାଂ ଗ୍ରାମୀଣ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ନିମ୍ନ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ।

୧. ଗ୍ରାମୀଣ ଶ୍ରମିକ ଓ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ

ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ଅଣକୁଶଳୀ ଶ୍ରମିକର ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କାହାଣୀ ଅସରନ୍ତି । ଗାଁ ହେଉଛି ଭୂମିହୀନ କୃଷି ଶ୍ରମିକ, ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦିନ ମଜୁରିଆମାନଙ୍କ ପରି ଶ୍ରମଶକ୍ତିର ଏକ ବିଶାଳ ଜନଗୋଷ୍ଠୀ ୨୦୦୧ ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ ଓଡ଼ିଶାର ସମୁଦାୟ ଜନସଂଖ୍ୟାର ୩୫ ଭାଗରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ଶ୍ରମଜୀବୀ ।

ତା’ ମଧ୍ୟରୁ ୬୭ ଭାଗ କୃଷି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ମହିଳାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୨୪.୭ ଭାଗଙ୍କୁ ରୋଜଗାର ମିଳିଥାଏ । ଆଦିବାସୀ ଅଧ୍ୟୁଷିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥା ଆହୁରି ଖରାପ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବିବିଧ ଉପାୟରେ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗାଁର ଶ୍ରମିକ ସମସ୍ୟାକୁ କେତେ ଦୂର ଲାଘବ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହେବ ତାହା ହିଁ ହେବ ଆଲୋଚନାର ପ୍ରଧାନ ଦିଗ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଅବସ୍ଥାର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ୨୦୦୫ ମସିହାରୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶାର ସମସ୍ତ ଜିଲ୍ଲାରେ ନିଶ୍ଚିତ କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି । ଯେଉଁ ଯୋଜନାର ମୂଳ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ହେଲା ୧୦୦ ଦିନର ନିଶ୍ଚିତ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଗାଇଦେଇ ଗ୍ରାମୀଣ ଜୀବନଜୀବିକାର ସୁରକ୍ଷା ବୃଦ୍ଧି କରିବ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାରେ ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ପଛରେ ପଡ଼ିଛୁ । ଏଭଳି ଲୋକାଭିମୁଖୀ ଯୋଜନା ସହାୟତାରେ ଗାଁର ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକାରେ ଯେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିହେବ ତାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସର ପରିଧି ମଧ୍ୟକୁ ଆଣିବାକୁ ହେବ । **ଏହି ଯୋଜନାର ସହାୟତା ନେଇ –**

- ଗ୍ରାମର ଶ୍ରମଜୀବୀମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି କରିବାକୁ ହେବ । ସେମାନଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଜୋର୍ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- କୃଷି ଏବଂ କୃଷିଭିତ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସହିତ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିକାଶଲାଗି ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟାପକ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ନିମନ୍ତେ ନିରନ୍ତର ଉଦ୍ୟମ ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିନିମନ୍ତେ ପଲ୍ଲୀସଭା, ଗ୍ରାମସଭା, ମହିଳା ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ମହାସଂଘ, ପାଣିପଞ୍ଚାୟତ, ବନ ସୁରକ୍ଷା ସମିତି, ଗ୍ରାମ୍ୟ ତଦାରଖ କମିଟି ଭଳି ଗ୍ରାମ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କରିବାକୁ ହେବ ।
- ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଜୟନ୍ତୀ ଗ୍ରାମ ସ୍ୱରୋଜଗାର ଯୋଜନା ବର୍ତ୍ତମାନର ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଜୀବିକା ମିଶନ (ଏନ୍.ଆର୍.ଏଲ୍.ଏମ୍.) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦକ୍ଷତା ଗଠନ, ସମ୍ବଳର ବିକାଶ, ଉତ୍ପାଦକ ଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କର ସୁଦୃଢ଼ୀକରଣ ଏବଂ ବଜାରଭିତ୍ତିକ ସମର୍ଥନ ଦେଇ ସ୍ଥାନୀୟ ଦକ୍ଷତାଭିତ୍ତିକ ବୃତ୍ତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯାଇପାରିବ ।

୨. ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳର ପରିଚାଳନା

ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ଉପରେ ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେସବୁର ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଧିକାରକୁ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସାଧାରଣତଃ ସ୍ୱୀକାର କରେ । ତେବେ ଗଭୀର ଭାବେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ମଧ୍ୟରେ ଢ଼ାଙ୍କି ହୋଇ ରହିଥିବା କୁଢ଼ କୁଢ଼ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ କଲେ ସମାଧାନର ପନ୍ଥା ବାହାରି ପାରିବ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନ ଜୀବିକାର ବାଟ ଫିଟି ପାରିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି କିପରି ଜଙ୍ଗଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବୈମାତୃକଭାବ ପୋଷଣ କରୁଛି, ତାହା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ । ଜଳ ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର ଅନେକ ଗୋଷ୍ଠୀର ଜୀବିକାକୁ ଓ ପରିବେଶଗତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଶିଳ୍ପ ତଥା ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେସବୁ ଅମୂଲ୍ୟ ବିଭବରାଜିର ଅନୁଚିତ ବ୍ୟବହାର ଫଳରେ ପରିବେଶ ଦୂଷିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଫଳରେ ତା’ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବଞ୍ଚୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଜୀବିକା କିଭଳି ଭାବେ ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଛି ତାହା ମଧ୍ୟ ଆକଳନ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

- ଜଙ୍ଗଲଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିବା ଅଧିବାସୀ କିଭଳି ତା’ର ଲିଜ୍ ନେବାର ସୁବିଧା ପାଇ ପାରିବେ ?
- ଜଙ୍ଗଲଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ଅଣ-କାଷ୍ଠ ବନଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଜରିଆରେ ସେସବୁର ବ୍ୟବସାୟିକ କାରବାର ଏବଂ ସେଥିରୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ଲାଗି ସେମାନେ କେତେଦୂର ସମର୍ଥ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ ?
- ସେସବୁ ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କେତେଦୂର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସହାୟକ ?
- ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ବଜାର ବ୍ୟବସାୟକୁ କିପରି ସୁଗମ କରିପାରିବ ?
- ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ସହଯୋଗଭିତ୍ତିରେ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ କ’ଣ ସବୁ ବିକଳ୍ପ ରହିଛି ?

- ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳ ପରିଚାଳନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ?
- ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା, ଜଙ୍ଗଲ ସୃଷ୍ଟି ଏବଂ ପରିବେଶଗତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ କିଭଳି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରାଯାଉଛି ?
- ଜଳଉତ୍ସ ପରିଚାଳନା ଦିଗରେ ଗୋଷ୍ଠୀର ଭୂମିକା କ'ଣ ? ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଜଳର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାହ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ କି ?
- ସଂରକ୍ଷିତ ଏବଂ ଅସଂରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳର ମାଲିକାନା ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ସରକାରୀ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ପଞ୍ଚାୟତମାନେ କିପରି ସମନ୍ୱୟ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିବେ ?

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀର ଉତ୍ତର ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଆମ ପାଖରେ ନୀତି, ନିୟମ, ଯୋଜନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଅଭାବ ନାହିଁ । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ପେସା, ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ସ୍ୱୀକୃତି ଆଇନ୍, ଏମ୍.ଜି.ଏନ୍.ଆର.ଜି.ଏ. ସମନ୍ୱିତ ଜଳଛାୟା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ଯୁଗ୍ମ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା, ମିଶନ ଶକ୍ତି, ଏନ୍.ଆର୍.ଏଲ୍.ଏମ୍., ଓ.ଟି.ଇ.ଏଲ୍.ପି. ଭଳି ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସୁପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମୀଣ ବିକାଶଧାରାକୁ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ ଓ ଲୋକାଭିମୁଖୀ କରାଯାଇପାରିବ ।

୩. ଜମି ଓ କୃଷି ଉପରେ ଅଧିକାର

ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ କୃଷି ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଜୀବିକା । ମାତ୍ର ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଚାଷ ଜମି ନାହିଁ । ଆବହମାନ କାଳରୁ ଜମିକୁ ଚାଷ କରି ଆସୁଥିବା ଆଦିବାସୀ ସଂପ୍ରଦାୟକୁ ଏବର ଆଇନ୍ ଜବରଦଖଲକାରୀ ଭାବେ ବିବେଚନା କରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ ସାଙ୍ଗକୁ କୃଷିଜାତ ଆୟ କ୍ରମଶଃ ହ୍ରାସ ପାଉଛି । ଏଥିସହ ଅଭାବୀ ବିକ୍ରୀ ଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର ହୋଇଯାଉଛି ।

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଖଣି ଏବଂ ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜମିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଫଳରେ ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ ଲୋକମାନେ ବାସଚ୍ୟୁତ ହେଉଛନ୍ତି । ଏଥିସାଙ୍ଗକୁ ପରିବେଶର ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭୂତ କ୍ଷତି ଘଟୁଛି । ପ୍ରତିପକ୍ଷର କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ନାମମାତ୍ର ଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ନୀତି ତଥା ସମ୍ବଳଗତ ସହାୟତାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

- ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତରିକରଣ, ବିଶେଷତଃ ଆଦିବାସୀ ଅଧ୍ୟୁଷିତ ଅଞ୍ଚଳରେ କିପରି ରୋକାଯାଇ ପାରିବ ? ଆଦିବାସୀ ଜମି ମାଲିକ ବା ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ କିପରି ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରିବ ?
- ବାସଚ୍ୟୁତ ସମସ୍ୟା ରୋକିବା ସହ ଜମି ବ୍ୟବହାର ନୀତିକୁ କିପରି ସୁସଙ୍ଗତ କରାଯାଇ ପାରିବ ? ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣରେ ଭୂମିକା କ'ଣ ହେବା ଦରକାର, ଯାହାକି ସଫଳତା ହାସଲ ଦିଗରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବ ?
- ଲୋକମାନେ କିପରି ସହଜରେ ଋଣ ପାଇପାରିବେ ? ଯଦ୍ୱାରା କି ଋଣ ସମସ୍ୟାର କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରାଯାଇ ପାରିବ ।
- ଚାଷୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସେମାନେ ଲୋଡୁଥିବା ବୈଷୟିକ ତଥା ଅତିରିକ୍ତ ସହାୟତା କିପରି ପହଞ୍ଚାଇ ହେବ ? ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ କ'ଣ କରିପାରିବ ?
- ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମନ୍ୱିତ ଜଳଛାୟା ବା ଜଳ ସମ୍ବଳ ପରିଚାଳନାକୁ କିପରି ଭାବେ ବିକଶିତ କରିପାରିବ ?
- କୃଷିଭିତ୍ତିକ ଜୀବିକାକୁ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା କେତେ ଦୂର ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରିବ ଏବଂ ଏହାକୁ କିପରି ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ଓ ସୁଦୃଢ଼ କରାଇପାରିବ ?

ପ୍ରାୟ ୫୦ ବର୍ଷ ତଳେ ମାନିଲା ସହରରେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ତରଫରୁ ଆୟୋଜିତ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଯେକୌଣସି ଦେଶର ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା ହେଲା କୃଷି, ଦ୍ୱିତୀୟରେ କ୍ଷୁଦ୍ର କୃଷିଭିତ୍ତିକ ଶିଳ୍ପ, କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ, ତୃତୀୟରେ ବୃହତଶିଳ୍ପ ଏବଂ ଗାନ୍ଧିଜୀ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲେ ଗ୍ରାମ ସ୍ୱରାଜ, ଗ୍ରାମଶକ୍ତି, ଲୋକଶକ୍ତି ଓ ଗାଁର ବିକାଶ । ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକା ଓତଃପ୍ରୋତ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ ଓ ଆମ୍ଭର ଜୀବନ ଜୀବିକା ହେଲା ଜମି, ଜଳ, ଜଙ୍ଗଲ ।

ଆମ ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ କାମ ଧନ୍ଦା ପାଇଁ ବାହାରକୁ ଯାଇ ଯଦି କାଶ୍ମୀର, ଗୁଜରାଟ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ପଞ୍ଜାବ ଓ ହରିଆନାର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିପାରୁଛନ୍ତି, ତେବେ ଏଠାରେ ନିଜ ମାଟି, ପରିବାରବର୍ଗ, ଘରଦ୍ୱାରର ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ କାହିଁକି କରିପାରିବେ ନାହିଁ ? ଏଥିନିମନ୍ତେ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ସଂପନ୍ନ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଓ ଦୃଢ଼ ମାନସିକତାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ଯଦିଓ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରାକରଣ ଆହୁରି ଅନେକ ଦୂର ଓ ରାସ୍ତା ଅନେକ ଲମ୍ବା ତଥାପି ପଞ୍ଚାତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୁଦୃଢ଼ କରାଯାଇ ଗ୍ରାମଶକ୍ତି ଓ ଲୋକଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ଲୋକେ ନିଜ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ଅବସ୍ଥା ସୁଧାରିବାକୁ ନିଜ ନିଜର ଚିନ୍ତା, ବିଚାର ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନେଇ ଆଗେଇ ଆସିଲେ ଗ୍ରାମୀଣ ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକାର ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ସୁରକ୍ଷା ହୋଇପାରିବ । ଏହା ସହଜ ହୋଇନଥିଲେ ହେଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସମ୍ଭବ ।

ଗ୍ରାମୀଣ ଜୀବିକା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଧାନ ତିନୋଟି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ଗରିବମାନଙ୍କ ଅଧିକାର, ସ୍ୱତ୍ୱ , ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ନୀତି ତଥା ଫଳପ୍ରଦତା ନିରୂପଣ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଏହି ବିଷୟକୁ ଆଧାର କରି ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ତଥା ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ସ୍ଥାପନର କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମାକୁ ଆଖିରେ ରଖି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିଲେ, ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ଫଳପ୍ରଦ ପଞ୍ଚାୟତ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ ହୋଇପାରିବ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ,
ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର